

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > פרשת השבוע תשסה 015 בא

פרשת השבוע תשסה 015 בא

ע' בלבבי ח"ט פ"ה

א

"ויאמר ה' אל משה, בא אל פרעה, כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שייתי אתי אלה בקרבו".

כי אני הכבדתי את לבו, ואת לב עבדיו. כלומר, מה שמבואר כאן וידוע בראשונים, שניטלה הבחירה מפרעה, כי אני הכבדתי את לבו ואת הלב עבדיו. הית הכאן הכבדת הלב.

לאדם מערכי לב - יש לאדם בחירה בלבו, כאן בפסוק מתגלה הנקודה, ששוללת את הבחירה, כי אני הכבדתי את לבו, כלומר נלקחה מפרעה הבחירה, כידוע בראשונים כמה אופנים לבאר, מה היה המהלך שפרעה ניטלה ממנו הבחירה, הרי אחד המיסודות של היסודות של הבריאה היא שכל נברא ונברא יש לו בחירה, ויש סוד העונש והשכר, ועד כמה שנטלה כאן מפרעה הבחירה, מה המהלך?

שרשי הדברים.

כידוע ששורש ראש המדברים בשאלה הידיעה ובחירה, יש בתיקוני זוהר, לאחר מכן בראשונים, הרמב"ם הראב"ד, ועוד, השל"ה הק' וכו', התשובה היסודית לשאלת הידיעה ובחירה, מה שמבואר באר"י, בסוף ספר ארבע מאות שקל כסף כידוע, שמצד האצילות יש ידיעה, וימצד בעולמות שמתחת, בי"ע, הריאה יצירה ועשיה, יש בחירה. בירור הדברים.

באמת, כאשר באים לדון אם הקב"ה צופה ויודע, הכל צפוי וידוע כלשון המשנה באבות, שמחד הכל צפוי, הקב"ה יודע את העבר את ההווה ואת העתיד, והרשות נתונה מאידך, שיש בחירה. ראשית ביאת כל אדם לבחון אם לטוב אם למוטב, ... סוד הבריאה, ההבחנה הראשונה צריך להעמיד, שכאשר מדברים על ידיעה לא מדברים על עצמותו יתברך, כי אילו באנו לדבר על עצמותו, לא שייך לומר שם לא יודע ולא לא יודע, לית מחשבה תפיסה ביה כלל, ממילא עצם הי=נידון אם הכל צפוי, כלומר אם הקב"ה יודע את העתיד או לא יודע את העתיד, לא מדברים בו יתברך, כי אם באנו לדבר כבר לא באנו לדבר בו יתברך, עד כמה שהנידון אם עצמותו יודע מה שיהיה בעתיד, אים הפה יכול לגבר ומח יכול לחשוב, לא בזה עסקינן, מהותו לא נודעת וממילא לא נודע מחשבתו, אי אפשר לומר שיש לו מחשבה, אי אפשר לומר שיש לו חכמה וכו', הוא אין סוף! הוא לא נודע, לא שגדלותו לא נודעת מהותו לא נודעת, ואם מהות לא נודעת לא שייך לדון מה הוא יודע. כאשר אנחנו מעמידים שיש דבר ויש לו דעת, יש לו ידיעה, אנחנו יכולים לדון מה נכלל 1 בידיעה הזו. אבל כאשר נדבר ממנו יתברך שמו, מעצמותו שלית מחשבה תפיסה ביה כלל, בודאי שאין מקום לדון אם הוא ידע את העבר, שהוא יודע את ההווה, יודע את העתיד, הוא יודע או לא יודע, כל נידון ונידון אשר על כן, כאשר באים לדון כמובן שמדברים כבר על השורש הנאצלים, האם שם יש ידיעת העתיד, נדבר בספירות, נדבר בעולמות, כל לשון שלא יהיה, האם מצד הנאצלים יש הבחנה של ידיעת העתיד, זוהי השאלה, הכל צפוי והרשות נתונה, מחד הכל צפוי ומאידך והרשות נתונה. הכל צפוי כלומר הנאצלים שנמצאים בהבחנה שנקראת הכל צפוי, אין הכוונה לומר שהכל צפוי מצד עצמותו, כמו שאמרנו, שמצד עצמותו לא שייך לומר, הכל צפוי ולא הרשות נתונה, ולא יודע את העבר, את ההווה ולא את העתיד, עצם הנידון אם יש ידיעת העתיד, זוהי ידיעה, ומיניה וביה, התשובה של האר"י ז"ל, מה שהאר"י ז"ל אומר כמו שהזכר, שיש חילוק בין האצילות לבין בריאה יצירה עשיה, ופשוט וברור הדבר

שהאצילות זה לא עצמותו ית', ממילא כשהוא מעמיד שבעולם האצילות יש ידיעה, כלומר ידיעה היא לא ביחס אליו יתברך, היא ידיעה ביחס לנאצלים, אלא שגם בנאצלים עצמם יש חילוק, יש הבחנה בנאצלים שהכל צפוי- ידיעה, ויש הבחנה בנאצלים שהרשות נתונה שזו בחירה, והאריז"ל בא להגדיר שהידיעה שייכת לעולם האצילות, והבחירה שייכת לעולמות ב"ע, אבל שתי ההבחנות בין הבחנת הידיעה ובין הבחנת הבחירה, לא נדבר כאן אלא רק בנאצלים ולא במאציל.

זה היסוד הראון, עוד לפני שבאים לדון לידיעה ובחירה מצד הסתירה שבדבר. אלא עצם הדיבור האם הוא יודע או לא יודע, האם זה בשליטה או לא בשליטה, זוהי הגדרה מצד הנאצלים ולא במאציל, כשבאנו לדבר על עצמותו זהו תרתי דסתרי מיניה וביה, אי אפשר לדבר, וכשבאנו לדבר על הנאצלים, שייך את מקום הנידון. כאשר מבינים את היסוד הזה, אפשר להמשיך לבאר את הסתירה שבין הידיעה ובחירה,

יש לשונות בספרים, הן בחב"ד, הן הליקוטי מוהר"ן, בענין הידיעה ובחירה, שבעצם יש ידיעה, ואם יש ידיעה כיצד יש בחירה? אלא מכיון שאור הידיעה לא מאיר אצל הבעל בחירה, לכן יש לו בחירה, והדברים תמוהים מיניה וביה, על פני פשוטו, עד כמה שבאמת יש ידיעה, רק הנברא לא יכול את אור הידיעה, סוף דבר הוא לא מרגיד את הידיעה, אבל יש ידיעה, א"כ נמצא שאין בחירה, מהי אותה הבחנה שעד כמה שהוא חלא יכול להרגיש את הידיעה לכן יש לו בחירה, לכאורה הבחירה היא דמיונית והידיעה היא באמת המנהגת אותו רק שהוא לא יודע מי מנהיג אותו, נמצא שמה שהוא בוחר, זה רק דמיון. ודאי שעל פני פשוטו אפשר לומר שזה גופא כל סוד העולם הבחירה, שבאמת הידיעה היא באמת- האמת, ובחירה- היא דמיון, רק אם אור הידיעה היה מאיר בנפש לא היה ענין של בחירה כי הבחירה גם בדמיון היתה נשלמת כי הוא היה מרגיש שאין לו בחירה, רק מכיון שהאדם לא מרגיש את אמיתת המציאות שיש ידיעה, ממילא הוא יכול לחשוב שהוא בוחר, וזה גופא הבחירה, אבל באמת אין בחירה.

יש שסברו כך, אבל בעומק.

הפסוק אומר: "ונתתי לפניך את החיים ואת המות, את הטוב ואת הרע, ו'בחרת' בחיים", ולפי מה שדובר עד עכשיו, אפשר לבאר שה'בחרת בחיים', לא שיש באמת ובחירת בחיים, אין ובחירת בחיים, אלא נראה לנברא שהוא הבוחר. אבל אין מקרא יוצא מידי פשוטו. הפסוק אומר ובחירת בחיים, על דרך דחק אפשר לומר שאמנם נכון שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ולכן ובחירת בחיים כל התורה זה לפי ההבחנה של ההרגש של המקבל, אבל לא שהתורה באה לברר את אמיתת המציאות.

אבל בעומק יותר, באמונה שלמעלה מנקודת ההבנה, צריך להאמין שכשם שהידיעה אמת, כך גם הבחירה אמת, כלומר, בעצם יש כאן שאלה שהיא יסודית שהיא שאלה של בחירה ושאלה של ידיעה, מצד מבט עליון רואים ידיעה, ומצד מבט תחתון רואים בחירה, המבט העליון מביט ואומר, שמה שהתחתון בוחר, זה מחמת שהוא לא מכיר את הידיעה, המבט התחתון אומר, שהבחירה היא בחירה גמורה, אז העליון יכול לומר, מה שהתחתון מביט זה לא נכון מחמת שאין לו את ההבטה העליונלאות שהבחירה שלו היא לא בחירה, אבל בעומק יתר, כשם שהמבט של העליון נכון, כך המבט של התחתון נכון, מצד הידיעה אז הבחירה היא מחמת חוסר הכרת הידיעה בגילוי אבל מצד ההבחנה של הידיעה, אז הידיעה היא החלטית, כלומר אילו נומר, שהבחנת היא הנכונה והבחנת הבחירה היא לא נכונה, נמצא שאצילות היא אמת ובי"ע הוא שקר- חס ושלום!! אבל בהכרח שזה לא כך! שכשם שהעולם העליון נכון, גם העולם התחתון נכון, נמצא שעצם הנידון שיש לנו ידיעה, ויש לנו בחירה שהם תרתי דסתרי, בעומק הוא היסוד שכבר הוזכר הרבה, יושב בסתר עליון! ישנן הרבה תשובות, לידיעה ובחירה, עשרות תשובות, ניסו לבתוב בספרים, אבל כל תשובה שלא תהיה, ממה נפשך, או- שהחלשנו את הגבול של הידיעה והרחבנו את הגבול של הבחירה, או- שהחלשנו את הגבול של הבחירה והכרחנו את הנקודה של הידיעה. אחד בא על חשבון השני, אבל לא מצאנו נקודה שהשטח כולו יכול להיות מוקף גם ע"י ידיעה וגם ע"י בחירה, כי הרי זהו תרתי דסתרי, וידוע שאו שיש כאן ידיעה או שיש כאן בחירה. כלומר העמדת השאלה היא שעל אותו שטח, על אותה הבחנה על אותו מקום, עמדות גם הבחנת הידיעה וגם הבחנת הבחירה, ובהכרח שיש לנו סתירה, מבא התירוץ ואומר האומר לים עד פה תבא, גבול הידיעה מגיע עד כאן, וגבול הבחירה מגיע עד כאן, אלא לשל תירוץ ותירוץ בא לברר עד איפה גבול הידיעה ועד איפה גבול הבחירה, לפי כל תירוץ ותירוץ, נקודת הגבול משתנה, איפה גבול הידיעה ואיפה גבול הסחירה, אבל היסוד של כל התירוצים שלא יהיה, שיש גבול לידיעה ויש גבול לנקודת הבחירה!! כל זה זהו מצד שיש בחינת מ"ט שערי בינה, שזה מ"ט שורשים של התירוצים. אבל מצד שער הנו"ן, שהוא השער שאין לו תשובה, כל באיה לא ישובו, אין שמה תשובה, שם העומק הוא, שכל הבחנה תופסת את כל השטח, כלומר, הן הידיעה הנכונה תמיד והן הבחירה נכונה תמיד, וא"ת זהו תרתי דסתרי?!- זהו היסוד של כל באיה לא ישובו שאין עליה תשובה.

עומק הענין שאין על זה תשובה.

כלומר, זה סוד האמונה!! ששתי ההבחנות נכונות, עד כמה שבאנו ליישב את הדבר, שזהו סוד שניים אוחזים בטלית, זה אומר אני מצאתיה וכו', יחלוקו, זה אומר כולה שלי זה אומר חציה שלי, זה מקבל רבע זה מקבל שלשת רבעי, 1כמו שמבואר במשנה, כלומר, אנחנו מעמידים מצורות של חלוקה כמה כל אחד משני הצדדים יקבל, האם זה חצי על חצי, האם זה שלשת רבעי על רבע, וכו', זו בחינה של יחלוקו, זו בחינה שאנחנו לוקחים את המ"ט שערי תשובה, ונותנים חלוקה, מצאנו סתירה, התשובה אומרת, שאנחנו נותנים גבול לכל נקודה, עד כאן מגיעה הבחינה הזו, עד כאן הידיעה עד כאן הבחירה, זוהי ההבחנה של התשובה, נמצא שמצד השאלה, הבחירה תופסת את כל השטח והידיעה תופסת את כל השטח, באה התשובה ומעמידה מהלך שנקרא יחלוקו, מצמצמת את בחינת הידיעה, ומצמצמת את בחינת הבחירה, סוד שער הנו"ן שהוא שאלה שאין עליה תשובה, כל באיה לא ישובו, שאין שם תשובה, זהו בעצם ביטול הצמצום של המושגים. נקודה עמוקה מאד, עד כמה שאנחנו רוצים ליישב את התרתי דתסתי, אנחנו חייבים להגביל מלשון גבול כל נקודה, כי הרי הסתירה יוצרת את הנקודה שלא יכלו לשבת יחדיו, וחייבים להעמיד את הבחינה שאברהם הלך למרום אחד, ולוט למקום השני, ומכאן הגיעה התשובה, הגיעה אוצתה נקודה של התיישבות שאין מחלוקת, ולא נשאתם הארץ לשבת יחדיו, 1חילקנו, עשינו הפרדה, ממילא הגבלנו את המקום שבו אברהם יעבור והגבלנו את המקום שבו לוט יעבור, ומצד הנמשל, זוהי הבחנה, אנחנו מגבילים: הגמ' שואלת סתירות בין משניות, בין משנה לברייתא, וכו', ומתרצת הגמ' הכא במה עסקין כלומר הגבלנו את נקודת דברי התנא לאופן זה וזה, מצד השאלה תפסנו שהתנא דיבר ברוב יוצר כללי, בהיקף יותר כללי, התירוץ של הגמ' מעמיד, שהתנא דיבר באופן יותר פרטי, כלומר התירוץ בא לצמצם את ההיקף של הדברים של התנא.

וכאשר אנחנו חוזרים לשאלה של ידיעה ובחירה, השאלה אומרת שהידיעה היא הכל והבירה היא הכל וכאן נקודת השאלה שזה העומק הסופי של השאלה, התשובה אומרת כל תשובה שלא תהיה, שהידיעה מגיעה עד גבול מסוים והבחירה עד גבול מסוים, אבל האמונה בשאלה ללא תשובה שזה שער הנו"ן זו אותה אמונה שהידיעה מקיפה את הכל והבחירה מקיפה את הכל, ואין כאן תרתי דתסתי, זה העומק של סוד האמונה, העומק של סוד האמונה אומרת אותה נקודה ששוללת את הצמצום של המושגים, עד כמה שיש תשובה שיש צמצום למושגים, עד כמה שאני מאמין בדבר לא צמצמתי אותו עד איפה הוא יכול להגיע אני מאמין שהבחירה היא בחירה, ואני מאמין שהידיעה היא ללא הגבלה לבחירה, ואין לי הגבלה לידיעה, נמצא שלא צמצמתי את הידיעה ולא צמצמתי את הבחירה, זה סוד הדבקות באין סוף.

שלמות הדבקות באין סוף, צריכה להיות: שמעצם נקודת הגבול מגיעים לנקודה שאין בה גבול (ע' דע"ת סי מח')!! עצם נקודת הגבול יש בה אמונה, ואם יש בה אמונה, אז אני לא מגביל את הנקודה, כלומר, בשלמא לפי ההבחנה של הידיעה, שאנחנו מאמינים שהוא המדע והא הצופה והיודע, הכל ואין נעלם ואין נסתר מנגד עיניו כלל, בלי השאלה שהיא כנגד יש בחירה, נמצא שאין עלנו הגבלה במושג של הידיעה, אבל מצד הבחירה, עצמן כך שאנחנו מאמינים שהנברא בוחר, עצם כך שנברא בוחר, זה סוד הצמצום, זה סוד בגבול, שכביכול הקב"ה מנע את עצמו ונתן חידוש לנבראים שהם ישלטו, ועוד שאף שהנברא בוחר, ודאי שהבחירה היא גבולית, הוא יכול לבחור, אבל מי יעלה לנו השמים, הרי יש גבול שהנברא יכול לבחור, נמצא שאיפה מאיר האור של הא"ס? בנקודת הגבול, בנקודת הבחירה. כאשר האדם מאמין בנקודת הבחירה והוא לא מגביל אוצתה על אף שיש לו סתירות לדבר, כדוגמת הסירה שכין הבחירה לידיעה, נמצא שהוא מאמין שאת עצם המושג של הבחירה הוא לא תופס. כי הרי אילו הוא תופס את הבחירה, אז יש סתירה בין הידיעה לבחירה, אבל עד כמה שהוא מאמין בבחירה, על אף שהנקודה היא לא נתפסת, הרי שהיא מבטלת את הסף של הבעל בחירה, והוא מבטל את ההשגה שלו בבחירה, שכל נוקת סוף בעצם היא נקודת הדעת, היא נקודת הסוף, היא נקודת ההשגה, ועצם האמונה בבחירה הוא מאיר את האור של האין סוף בבחירה. יש בחב"ד נקודה עמוקה מאד, שמבואר מהיכן באמת יש שורש שח בחירה לנברא,, שבעצם זה הניצוץ האלוקי שנמצא בנפש, שכשם שהוא יתברך אין לו בעל הבית עליו כביכול, הוא אין סוף, שהוא השולט והוא המהנהיג, נמצא שכביכול יש לו בחירה, שם הניצוץ בעצם של הבחירה. בפשטות תופסים שהניצוץ של האלוקות מתגלה בידיעה וההעלם של האלוקות מתגלה בבחירה, אבל בעומק, מה שמבואר, שדייקא בנקודת ההבחירה מתגליה הבחינה של האין סוף. כלומר ההתדמות הגמורה לאין סוף היא באותה נקודה שכביכול הנברא הוא בעל הבית שאין בעל הבית עליו, כביכול זה סוד של הבחירה שמתגלה נקודת הא"ס שמתגלה בתוך הנברא. נמצא שהן בידיעה והן בבחירה מתגלה מדת האין סוף, אבל יש שתי בחינות איך לגלות את הא"ס בנקודת הבחירה: או- מכח האמונה שמושג הבחירה לא נודע מכח הסתירה הידיעה ובהבחירה וממילא זה מכריח שהגבול של הבחירה לא נודע, שהגבול של הבחירה לא נודע לי, ממילא שללתי את הסוף של הבחירה וכללתי אותו בנקודת האין סוף, או, מצד ההבחנה השניה- שעצם הבחירה היא מושרשת כביכול בנקודה שהוא יתברך, דייקא המהניג של כל הבירה, הוא דוחק ואין מונע, זה הניצוץ שמתגלה בנבראים.

סוף דבר, תכלית של שתי ההבחנות הן: לכלול כל דבר שמקורו במאציל, הרי ששורש הבחירה בעצם הוא שורש הכפירה, הוא שורש הצמצום, הוא שורש ההעלם של הא"ס, הוא שורש החלל, כי הרי האמונה שיש בחירה כביכול, היא אותה אמונה שאומרת שכביכול הקב"ה מצמצם, כי עד כמה שיש בחירה כביכול, אז הנברא שולט על הבורא עולם, נמצא אמונת הבחירה היא אמונה שכביכול הא"ס מצומצם. וזוהי השאלה הקשה ביותר שיש, איך יכול להיות כזה דבר?? והרי הקב"ה הוא א"ס ואין לו גבול! ואם אנחנו מאמינים בבחירה, אז כביכול נתננו להק"ה גבול, כי הוא מוגבל למה שהנברא יעשה, עומק השאלה של

הבחירה היא בעצם עומק שאלה של ביטול האין סוף! זהו עומק שאלת הבחירה. אלא עצם ההעמדה של הבחירה היא בעצם כביכול למושג אין סוף, כי יש לו גבול, זה עומק המושג שנקרא בחירה, ודייקא בנקודת הבחירה צריך להאיר את נקודת הא"ס, וממציאת בכל שאר המוגבלות מאירים שם הואר של הא"ס, שכל שאר המוגבלות הם שורש החלל, שורש הבחירה, אבל שורש הנקודה של הבחירה, היא אותה שאלה שעד כמה שאנחנו מאמינים כפשוטו בבחירה, ואנחנו תופסים את הבחירה כפשוטו, וממילא המושג אין סוף מתבטל ח"ו. יש לו גבול, נתנו לו גבול, הוא מוגבל למה שהוא, נמצא, ששורש האמונה בבחירה, יסוד כל התיקון של הנבראים, ועד כמה שמאמינים בבחירה, אין כבר שאלה של ידיעה ובחירה, כי אם יש לנו הבנה בבחירה, אז מגיע השאלה של הסתירה יש ידיעה ויש בחירה, והבחירה סותרת לידיעה והידיעה סותרת לבחירה, אבל עד כמה שאנחנו מוכרחים לומר שעצם בחירה עוד לפני השאלה של הידיעה והבחירה היא בלתי נודעת, א"כ מוכרחים לומר, שהמהות של הבחירה לא נודעת, ואם המהות של הבחירה לא נודעת, אין שום שאלה של ידיעה ובחירה כי מהות לא נודעת אין לה סתירה. סתירה זו השגה כנגד השגה, אבל העדר של השגה לא יכול לסתור משהו כי הוא לא מושג, הוא לא סותר כלום. האין לא סותר לשום דבר. שני יש סותרים אחד את השני.

נמצא א"כ, שהעומק של השאלה של ידיעה ובחירה, נובע מחוסר ההארה של הא"ס בבחירה עצמם עוד לפני השאלה של הידיעה ובחירה.

בירור הדבר, מהי המהות של הבחירה, כלומר, שהיא מהות לא נודעת, וממילא מיישבת לא בתורת יישוב, אלא בתורת שלילת האופן של מקום לשאול סתירת ידיעה ובחירה. כלומר השאלה של ידיעה ובחירה היא לאמ תחילה עם ידיעה ובחירה, היא מתחילה בתפיסה של הבחירה כפשוטו. ואחרי שהתפיסה היא בחירה כפשוטו, אז מגיעה השאלה של ידיעה ובחירה.

סוף דבר: הן הידיעה והן הבחירה- הן רק בבחינה של אמונה ולא בבחינה של השגה. על פני השטח אפשר לתפוס, שבשלמא הבחירה לא מושגת, כמו שבואר, שהרי הבחירה יוצרת שאין א"ס כביכול, לכן מוכרחים לומר שהבחירה היא אמונה ולא מושגת. אבל הידיעה לכאורה למה לא? כלומר, הסיבה שהידיעה לא נתפסת, היא רק מחמת הסתירה של הידיעה ובחירה. אבל ידיעה כמות שהוא, למה שהיא לא תיתפס? כאן מגיעה נקודת הבירור, שבעצם הן הידיעה והן הבחירה שניהם אינם נתפסים.

בירור הדבר.

הסיבה שיש לנו סתירה תמיד, היא באה לברר את אותה נקודה שכל יש סותר יש, אבל אין אינו סותר הנעלמת, ואם מצאנו מהלך של סתירה בין ידיעה ובחירה, שהוא מהלך רחב בספרים, בעומק שזה בא להביא הן את הבחירה והן את הידיעה לאין, לא רק להביא את הבחירה לאין אלא הן את הידיעה והן את הבחירה להביא לאין. ששני הדברים סותרים, אז הם מתכתשים ביחד, שני ה'יש' צריכים להפוך לאין ולא רק אחד מהם. התכלית בעצם, של שאלת ידיעה ובחירה, זה לא בשביל ליישב אותה, כי הרי בעצם כל באיה לא ישובו, זה שורש של שאלה של שער הנו"ן, אלא תכלית ההתכתשות של השאלה של ידיעה ובחירה, היא לברר את השורש של הידיעה ובחירה ששניהם אין, ששניהם אינם מושגים. ולא רק שהבחירה היא לא מושגת, אלא שגם הידיעה היא איננה מושגת.

מצד ההתבוננות הפשוטה, נראה לאדם לכאורה שמדוע הידיעה מצד עצמה לא מבוררת, ...יש לו רק... כך מה תכלית הנבראים. אבל עצם הידיעה שהקב"ה צופה את הכל, מה קשה על זה?! בשביל שתפיסת הידיעה תבא לידי אמונה, מגיעה נקודת הסתירה של הידיעה ובחירה, נמצא, שהבחירה מצד עצמה היא קשה, כמו שאמרנו שאם יש בחירה אז אין א"ס, וממילא אנחנו מוכרחים להאמין בבחירה, נמצא שלהביא את הבחירה לידי אין, לא צריך לסתירה של ידיעה ובחירה, מצד הבחירה כבר קשה, השאלה של ידיעה ובחירה, בודאי שהיא גם מביאה את הבחירה לידי אין, אבל בעיקר היא נצרכת להביא את הידיעה למהלך שלאין. כי הידיעה מצד עצמה יכולה להיתפס. כאשא אבל יש לנו את הסתירה של ידיעה ובחירה, נמצר שהו הידיעה והן הבחירה מגיעים לידי מהלך של אין.

סוף דבר.

תכלית הנבראים, כפי שכבר הוזכר הרבה, להתבטל, להתכלל בו יתברך. והרי מציאות הנבראים היא מציאות הדעת, זה האני זה הדעת, אם אדם משיג את הידיעה, נמצא שלעולם הוא לא יוכל להתבטל, ובאו ימים אשר אין לי בהם חפץ אלו ימותו של משיח, שאין בהם בחירה. לכאורה, אם אין בהם בחירה יש בהם רק ידיעה, נמצא שהאדם יודע את הידיעה, אם כן איפה הביטול של הדעת?

כאן מוכרחים להגיע למהלך העמוק. שבפשוטות תופסים בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים, שהעולם הזה כולו חלום.

יתברר שאין בחירה, וביתר עומק שלא היתה בחירה, יש רק ידיעה, לפי התפיסה הפשוטה הזו, אז נמצא שמתבטל הבחירה, ולא היה מעולם בחירה אז היה רק ידיעה, א"כ איפה תבא הידיעה לידי ביטול? אלא עומק הדברים, שכשם שהעוה"ב ימות משיח תחיית המתים אלף השביעי הוא אמת, כך השית אלפי שנים הוא אמת. והיינו כחולמים הכונה, היא שזו היא הבחנה של חלום, אבל גם החלום הוא סוג של אמת. ונמצא שכשם שהידיעה של הלעתיד ימות משיח תחיית משיח, עוה"ב, היא אמת, כך ההבחנה של השית אלפי שנים שנקרא עלמא דשיקרא שהוא סוד בבחירה, גם זה סוג של הבחנה של אמת, ומצד התפיסה הזו, אז הסתירה בין הבחירה לידיעה היא בעצם סתירה בין השית אלפי שנים לאלף השביעי ואילך, סוף האלף השישי וכו'. מצד ההתראות בזמן, זה מתראה בשני זמנים: כאן- יש ידיעה, כאן- יש בחירה. אבל מצד ההתכללות שלמעלה מן הזמן שזו הבחנה בנפש, אז הסתירה הזו היא קיימת תמיד, בין המהלך של ידיעה למהלך של בחירה, ומצד זה, לעולם יש את נקודת ההתכתשות בין מהלך של ידיעה לבין מהלך של בחירה, ואז לעולם גם הידיעה יכולה לבא לידי ביטול, אילו נאמר, שיש הבחנה של בחירה, וההבחנה של בחירה נעלמת ונשארת ההבחנה של ידיעה, אז הידיעה לא באה לידי ביטול, אלא בהכרח שמצד הבחינה של עולם שנה נפש, שכשם שהדבר נמצא בזמן כך הוא נמצא בנפש, אז בזמן זה מתראה ששית אלפי שנים הוא בחירה, וממילא אחר מכן יש מהלך של ידיעה, ובנפש, בנצחיות, מתגלה תמיד ההבחנה הכפולה, גם של ידיעה וגם של בחירה, ונמצא שנקודת הסתירה, היא נצחיות של זמן שיש נברא, ותכלית הנצחיות של הסתירה, היא הביטול של ההשגה הגמור של הנברא, הן בידיעה והן בבחירה.

נמצא לפי זה, שישנה כאן נקודה עמוקה מאד.

הרי בפשטות העוה"ב, הוא יותר מהעוה"ז, זה סדר ההדרגה של העליה, מה מביא גם את העוה"ב שהוא סוד הידיעה לידי ביטול? - העוה"ז. נמצא שהכח שמעלה את העוה"ב מיש לאין, זה מכח העוה"ז שזו הבחנת הבחירה. זה הסוד של אשת חיל עטרת בעלה, שמחד היא 'מתחת' לבעלה, ומאידך היא 'למעלה' מבעלה, היא עטרת לבעלה, כי הכח שמביא את העוה"ב לאין הוא דייקא העוה"ז, הבחנת העוה"ז שהיא הבחנת הבחירה. עד כמה שיש הארת עצמית של עוה"ב שהוא אור הידיעה, אין ביטול של הדעת כי יש 'ידיעת' הידיעה. אבל הכח שיכול להביא את העוה"ב לידי ביטול, זה מכח העשיה של העוה"ז, ואם העשיה של העוה"ז יכולה להביא לידי ביטול של העוה"ב בהכרח שבאור הפנימי מאירה כאן נקודה שהיא שלמעלה מן העוה"ב. זה הסוד שיפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז יותר מכל חיי עוה"ב. כי בעומק, הבחירה לא זקוקה לביטול מצד הידיעה, מה שאין כן הידיעה זקוקה לביטול מצד הבחירה וא"כ, בהכרח גנוז האור של הא"ס שהוא הכח של הביטול של הידיעה ושל הבחירה כאן בעשיה כאן בשית אלפי שנים, נמצא א"כ שתכלית כל השאלות שלא יהיו, ושורש כל השאלות, שהוא סוד החלל הפנוי, שמחד אנחנו אומרים שלית אתר פנוי מניה, ומאידך אנחנו אומרים שיש חלל, שזה סוד הסתירה בהויה, ושורש הסתירה היא בהנהגה שמחד אנחנו אומרים שהכל צפוי שזה סוד הידיעה, ומאידך אנחנו אומרים והרשות נתונה שזה בחירה, תכלית הסתירות הללו בעצם לבטל את השגת הנברא הן משורש הידיעה של אמונה, והן משורש הידיעה של הבחירה, וסה"כ להביא את האמונה שלמעלה מן הידיעה, בכלל.

סוף דבר, כל הדברים הללו, הם רק מראה מקום לבאר לנפש, שהשאלות הן שאלות שמביאות לידי ביטול ולא לידי יישוב. יתר על כן, כשם שהשער הנו"ן נכון, כך המ"ט גם נכון, כלומר כשם שהנקודה שאנחנו אומרים שתכלית הסתירה היא להביא לידי ביטול נכון, כך גם נכון תכלית הסתירה להגיע לידי יישוב, שזה מ"ט, שהרי כשם ששער הנו"ן נכון כך גם המ"ט נכון, וכאן סוד האמונה הגמורה, ואנחנו לא נידע, כי מחד אנחנו אומרים שיש תשובה, ויש מ"ט שערי תשובה והם אמת, ומאידך אנחנו אומרים שאין תשובה, שזה שער הנו"ן, כל באיה לא ישובו, נמצא, שמצד הפנימיות אנחנו לא מעמידים זה על גבי זה לומר שהמ"ט הם למטה, והשער הנו"ן על גביו, וא"כ האין תשובה הוא יותר עליון מהיש תשובה, ואנחנו אומרים ששניהם אמת, כאן מגיעה ההתבטלות הגמורה של הנברא, כאשר הנברא יודע שהדעת והלא ידע שניהם אמת, ושניהם שוים, ואת שניהם צריכים לקבל, זו ההשתוות הגמורה של הנברא. כאשר תופסים שתכלית של האין של הלא ידע הוא התכלית וכל דבר של יש צריך להביא אותו לאין, נמצא שסוף דבר, יש כאן הבחנה שהתכלית היא התכלית ולא היש, אבל בעומק, יש לנו אמונה גמורה שכל ההבחנות הן אמת, והן היש אמת, והן האין אמת, הן עץ הדעת אמת והן עץ החיים אמת, זהו סוד שלמות האמונה, שאדם מאמין בו יתברך, שכל פעל ה' למענהו, כל הנקרא בשמי לכבודי בראתי יצרתי ואף עשיתי, פועל אמת שפעולתו אמת, שלמות האמונה שהכל אמת, והכל כרצונו יתברך אין בהם... הן הדעת הן הלא ידע, הן היש הן האין, הן הסתירה הן היישוב, הן הבעיה דלא איפשטא הן השאלה שאין עליה תשובה והן כל התשובות הכל כרצונו יתברך, ושלמות האמונה, היא ההתדבקות ברצון, שהכל כרצונו יתברך לגמרי, וכל נקודה של העדפה על נקודה שניה, היא בעצם יצירת מצב של חוסר באמונה, נמצא שמחד אנחנו אומרים שסתירת האמונה ובחירה היא חביא את הנברא לידי אין של ביטול הדעת, ומאידך, הבחירה היא בחירה, והידיעה היא ידיעה, וצריך לדבוק בידיעה כידיעה כפשוטו, וצריך לדבוק בבחירה כבחירה כפשוטו, וגם לדבוק בשניהם מצד נקודת האמונה השלמה, שהוא הלא ידע, וזהו התכלית האמיתי של הכלילה של כל האופנים לכלול את הכל באחדותו הפשוט...

- [פרשה תשס"ה](#) 2]

Source: <https://bilvavi.net/shiur/בא-015-פרשתהשבועתשסה-015>

Links

[1] <https://bilvavi.net/bo>

[2] <https://bilvavi.net/5765parsha>